

CUPRINS

<i>VORBE... DESPRE ENDOCRINOLOGIE... ȘI ENDOCRINOLOGI...</i>	17
ABREVIERI	19
REPERE ISTORICE ALE ENDOCRINOLOGIEI ROMÂNEȘTI	27
PARTEA I	45
SPECIFICITATEA HABITUSULUI ÎN ENDOCRINOPATII	47
Faciesul în endocrinopatii	47
Morfortipul în endocrinopatii	51
MODIFICĂRI ALE CAVITĂȚII BUCO-DENTARE INDUSE DE ENDOCRINOPATII	56
Modificări ale formei și volumului cavității bucale	56
TULBURĂRI OCULARE ÎN ENDOCRINOPATII	63
EXPRESIA TEGUMENTARĂ A JOCULUI HORMONAL	75
Temperatura tegumentelor	75
Umiditatea tegumentelor	75
Grosimea tegumentelor	76
Elasticitatea tegumentelor	77
Culoarea tegumentelor	78
Leziuni dermatozice sau dermatitice	80
PILOZITATEA – ELEMENT DE DIAGNOSTIC ÎN ENDOCRINOPATII	82
Modificări ale dezvoltării pilozității (distribuție și densitate)	84
Deficitele de dezvoltare a pilozității	84
Dezvoltarea excesivă a pilozității	85
Modificări ale calității firului de păr	87
Modificări ale culorii părului	87
Când se consideră că pilozitatea este patologică și semnificația ei	87
UNGHIILE ÎN ENDOCRINOPATII	89
Mărimea unghiilor	89
Forma unghiilor	89
Grosimea unghiilor	89

Suprafața unghiilor	90
Transparența unghiilor	90
Culoarea unghiilor	90
Duritatea unghiilor	90
RĂSPUNSUL MUSCULAR AL MODIFICĂRILOR HORMONALE	92
Modificările masei musculare	92
Modificările tonusului muscular	94
Modificările contracției musculare	94
Tulburările transmiterii neuromusculare	95
Tulburările proceselor metabolice specifice	98
OSUL – RECEPTOR MAJOR AL ANORMALITĂȚII ENDOCRINE INDUSE PATOLOGIC SAU CA ETAPĂ A ONTOGENIEI	101
Date de biologie osoasă.....	101
Tulburări ale dezvoltării oaselor	108
Tulburări ale structurii oaselor	112
SEMILOGIA CARDIOVASCULARĂ ÎN ENDOCRINOPATII	114
Modificări cardiace de volum	114
Tulburări ale dinamicii cardiace	115
Tulburări ale ritmului cardiac.....	117
Endocrinopatii cu ritm cardiac accelerat (hiperkineziile)	117
Endocrinopatii cu ritm cardiac lent (bradikineziile)	118
Modificări auscultatorii	119
Modificări ale tensiunii arteriale.....	119
Tulburări vasculare	121
Afectarea pericardului	124
TULBURĂRILE GASTROINTESTINALE ÎN PATOLOGIA ENDOCRINĂ	125
Tulburările de deglutiție	125
Modificări de volum ale tubului digestiv.....	125
Tulburări secretorii.....	126
Tulburări de kinetică	127
Tulburări dispeptice	129
Colecistopatiile endocrine	129
FOAMEA ȘI APETITUL ÎN ENDOCRINOPATII	130
Boli endocrine cu diminuarea sau pierderea foamei și a apetitului.....	134
Boli endocrine cu intensificarea sau exacerbarea foamei și a apetitului	135
Apetitul capricios	135
Obezitate monogenică	136

MODIFICĂRILE PONDERALE – ELEMENT DIAGNOSTIC ÎN PATOLOGIA ENDOCRINĂ.....	137
SEXUALIZAREA NORMALĂ ȘI PATOLOGICĂ – INTERESAREA SA ÎN MORBIDITATEA ENDOCRINĂ	148
Sexul cromozomial	152
Sexul gonadal.....	153
Semiologia organelor genitale interne (OGI)	154
Semiologia organelor genitale externe (OGE)	155
Semiologia sexualizării pubertare	158
Sexualizarea funcțională a organelor de simț și feromonii	163
DISFUNȚIA ERECTILĂ – MOTIVAȚIA DEPRIMĂRII VIEȚII SEXUALE	165
Funcția sexuală normală.....	166
Erecția	166
Mecanismele și specificitatea răspunsului sexual feminin	171
Determinismul activității sexuale	172
Tulburări ale dinamicii actului sexual	173
DISFUNȚIA SEXUALĂ LA BĂRBAT	175
DISFUNȚIA SEXUALĂ LA FEMEI	186
Tulburări ale dinamicii sexuale în endocrinopatii (scurtă enumerare).....	188
MODIFICĂRI ALE ȘEII TURCEȘTI ÎN ENDOCRINOPATII.....	191
SINDROMUL MECANIC AL TUMORILOR HIPOFIZARE	199
CEFALEEA ÎN ENDOCRINOPATII	202
Cefaleea prin distensia mecanică a meningelui	202
Cefaleea vasculară	204
Cefaleea prin compresiuni nervoase	205
Cefaleea prin leziuni ale oaselor cutiei craniene	206
MODIFICĂRI MORFOLOGICE ALE GLANDEI TIROIDE	207
Modificări ale volumului tiroidei	208
Modificări ale consistenței tiroidei	209
Locul de dezvoltare a gușii	210
Tulburări prin compresiune determinate de gușă	211
SÂNUL ȘI INTERESAREA SA ÎN PATOLOGIA HORMONALĂ	214
Examenul obiectiv al sânului	215
Mamela nou-născutului	215
Mamela în copilărie	216
Mamela în pubertate	216

Mamela la adult	216
Inspecția mamelei.....	216
Palparea mamelei	219
Sânul în sarcină	226
Sânul la menopauză	227
ROLUL HORMONILOR ÎN METABOLISMELE INTERMEDIARE.....	228
Rolul hormonilor în metabolismul glucidic.....	228
Rolul hormonilor în metabolismul proteic.....	231
Rolul hormonilor în metabolismul hidroelectrolitic	234
Rolul hormonilor în metabolismul calciului, fosforului și magneziului	243
PRINCIPII DE DIAGNOSTIC ÎN ENDOCRINOLOGIE.....	258
PRINCIPII DE TRATAMENT ÎN ENDOCRINOLOGIE	266
Metode terapeutice	267
Metode nespecifice	267
Metode specifice.....	273
IATROGENIA ENDOCRINĂ – INCOMPETENȚĂ SAU ALTERNATIVĂ TERAPEUTICĂ	281
RELAȚIA DINTRE MEDIC ȘI BOLNAV – STRES, SURSĂ DE INFORMARE, ELEMENT DE DIAGNOSTIC	287
PARTEA A II-A	289
HIPOFIZA	291
Date istorice esențiale	291
Generalități	291
Tumorile hipofizare	294
Clasificarea adenoamelor hipofizare.....	297
Semiologia clinică a tumorilor hipofizare	300
ACROMEGALIA	308
Hormonul de creștere (GH sau STH)	308
Funcțiile hormonului de creștere	311
Manifestări clinice.....	316
Manifestări clinice obiective	316
Semne periferice	316
Semne viscerale	323
Modificările hipofizare morfofuncționale	327
Modificările morfologice ale acromegaliei nedepistate clinic	328
Modificările metabolice.....	330

GIGANTISMUL HIPOFIZAR	331
PROLACTINOMUL	340
ADENOMUL HIPOFIZAR TIREOTROP	347
Adenomul tireotrop funcțional	350
Adenomul tireotrop reactiv	351
ADENOAMELE GONADOTROPE	352
Adenoamele gonadotrope funcționale	358
Adenoamele gonadotrope reacționale.....	358
BOALA CUSHING	359
Tratamentul adenomului hipofizar secretant de ACTH.....	366
Tratamentul hipercorticismului	368
SINDROMUL NELSON – ADENOM HIPOFIZAR REACTIV	370
ADENOMUL NESECRETANT	371
NANISMUL (STATURA MICĂ)	374
Nanismul hipofizar pur	383
Nanismul hipofizar cu infantilism sexual	385
Nanismul hipofizar cu hipotiroidie	386
INSUFICIENȚA HIPOFIZARĂ A ADULTULUI	395
Forma cașectică (sindromul Simmonds).....	396
Forma fără pierdere ponderală (sindromul Sheehan, panhipopituitarismul postpartum sau postabortum)	400
Insuficiențele hipofizare selective	400
SINDROMUL DE ȘA TURCEASCĂ GOALĂ	407
HIPOFIZITA LIMFOCITARĂ	408
CRANIOFARINGIOMUL	409
APOPLEXIA HIPOFIZARĂ	412
DIABETUL INSIPID	414
SINDROMUL DE SECREȚIE INADECVATĂ DE ADH	422
GLANDA TIROIDĂ	426
Date istorice esențiale	426
Generalități	427
TIREOTOXICOZA	443
A. Tireotoxicoză cu hipertiroidie	444
B. Tireotoxicoza fără hipertiroidie	444

A. Tireotoxicoze cu hipertiroidie	452
I. Forme cu participarea întregului țesut tiroidian	452
Boala Graves-Basedow	452
Gușa basedowiată	462
Hipertiroidia prin exces de TSH	462
Hipertiroidia paraneoplazică (secretie ectopică de substanțe asemănătoare cu TSH).....	462
Tireotoxicoza prin activarea intrinsecă a receptorului de TSH	462
Hashitoxicoza.....	463
II. Forme cu participarea parțială a țesutului tiroidian.....	463
Gușa multiheteronodulară toxică	463
Adenomul toxic tiroidian (Plummer).....	463
B. Tireotoxicoza fără hipertiroidie	464
Tireotoxicoza iatrogenă și factitia	464
1. Tireotoxicoza din tiroidite	464
2. Tireotoxicoza din neoplasmul tiroidian	464
Hipertiroidia în raport cu vârsta	465
CRIZA TIREOTOXICĂ	467
Boala Graves-Basedow	475
Hipersecreția de TSH	480
Criza tireotoxică	482
<i>EUTHYROID SICK SYNDROME</i>	484
HIPOTIROIDIA.....	485
Insuficiența tiroidiană primară.....	488
Insuficiența tiroidiană primară a adultului	489
Insuficiența tiroidiană primară congenitală (sau hipotiroidia congenitală)	494
TIROIDITELE	509
Tiroiditele acute.....	509
Tiroidita tuberculoasă.....	511
Tiroidita subacută (tiroidita De Quervain, tiroidita granulomatoasă).....	511
Alte forme de tiroidă subacută	513
Tiroiditele cronice.....	515
NEOPLASMUL TIROIDIAN.....	518
DISTROFIA ENDEMICĂ TIROIDIANĂ – DET	535
PARATIROIDELE	541
Date istorice esențiale	541
Generalități	541

HIPERPARATIROIDISMUL	545
Boala Recklinghausen (osteoa fibrochistică)	545
HIOPARATIROIDISMUL	558
Tetania frustă sau spasmodia	561
Tetania acută sau manifestă	565
Tetania cronică.....	567
SINDROAME DE NEOPLAZIE ENDOCRINĂ MULTIPLĂ (MEN)	575
Sindromul de neoplazie endocrină multiplă tip 1 (MEN 1)	575
Sindromul de neoplazie multiplă tip 2	579
Neoplazia endocrină multiplă de tip mixt	586
TUMORILE NEUROENDOCRINE	588
SINDROAMELE POLIGLANDULARE AUTOIMUNE	592
OSTEOPOROZA	594
A – Osteoporoza sexoidprivă	596
B – Osteoporoza prin tulburări ale secreției hormonilor calciotropi.....	599
C – Osteoporoza prin deficitul hormonilor de creștere	600
D – Osteoporoza tiroxino-dependentă	600
E – Osteoporoza corticodependentă.....	601
Metode de evaluare a calității osului	
Trabecular Bone Score (TBS)	624
Metode de evaluare a riscului de fractură osteoporotică FRAX	628
HIPOGLICEMIILE	633
Etiopatogenie	633
Fiziopatologie	634
Semiologie clinică.....	635
Sindromul hipoglicemic la copil	636
Forma atenuată	636
Forma de intensitate medie – accesul hipoglicemic	636
Forma gravă – coma hipoglicemică	637
Valoarea diagnostică a semnelor clinice în insulinom (Crain-Thorn) în funcție de frecvența lor	639
Sindromul glico-catecolaminic	639
Principii și mijloace terapeutice în sindroamele hipoglicemice	643
INSULINOMUL	644

OBEZITATEA	648
Generalități	648
Fiziopatologie	651
Principii terapeutice	667
Regimul alimentar	667
Combaterea senzației de foame	668
Diminuarea absorbției intestinale.....	670
Atenuarea excitabilității pancreatice	671
Administrarea diureticelor	671
Alte terapii	671
Tratamentul chirurgical al obezității	673
GLANDELE SUPRARENALE	676
Date istorice esențiale	676
Generalități	676
A. Cortizolotoxicoză cu hiperfuncție adrenală	684
B. Cortizolotoxicoză cu hipofuncție adrenală	685
SINDROMUL SUPRARENOMETABOLIC	686
Sindromul suprarenometabolic la copil.....	690
Sindromul Ițenko-Cushing	692
Boala Cushing	692
Hiperkorticismul prin ACTH ectopic (sau prin CRF ectopic)	692
Hiperkorticismul iatrogen	693
Hiperkorticismul subclinic	693
Sindromul pseudo-Cushing alcoolic	693
Hiperkortizolismul din depresia endogenă	693
Hiperkorticismul reactiv sau benign	693
SINDROMUL SUPRARENOGENITAL	705
Sindromul suprarenogenital congenital	710
Sindromul de androgenizare	710
Sindroame particulare enzimopatiei	711
Sindromul suprarenogenital dobândit	712
Sindromul suprarenogenital postpuberal (Apert-Gallais)	713
Forme rare de hiperplazie adrenală	714
HIPERALDOSTERONISMUL	722
Hiperaldosteronismul primar (sindromul Conn)	726
INSUFICIENȚA CORTICOSUPRARENALĂ CRONICĂ	733
CRIZA ACUTĂ ADRENALĂ	751
Criza addisoniană	751

MEDULOSUPRARENALA	754
Feocromocitomul.....	758
GONADELE – SEXUALIZAREA	772
Date istorice esențiale	772
Sexualizarea organismului.....	772
Morfogeneza structurilor sexuale	773
1. Sexul genic.....	773
2. Etapa formării sexului cromozomial	776
3. Etapa formării sexului gonadic.....	777
4. Etapa sexualizării ductelor interne	779
5. Etapa sexualizării organelor genitale externe	780
6. Etapa sexualizării neurocomportamentale (N-C)	781
7. Etapa sexualizării puberale.....	782
Integrarea funcțională a gonadei.....	784
Pubertatea.....	791
Mecanismul de declanșare a pubertății	793
Sexualizarea precoce adevărată	796
Pseudosexualizarea precoce.....	800
Pubertatea întârziată	802
GONADELE	807
Ovarul	807
Menstruația	821
Ovulația	822
Anovulațiile	823
Testiculul	823
HIPOGONADISMUL	831
Manifestări pubertare și postpubertare în insuficiența gonadică.....	832
Insuficiența orhitică	832
Anorhitia.....	833
Hipoorhitia prepubertară	836
Hipoorhitia postpubertară	836
Forme clinice ale insuficienței orhitice	836
CLIMACTERIUL MASCULIN	859
CRIPTORHIDIA ȘI ECTOPIA TESTICULARĂ	860
ANDROMASTIA	867
INSUFICIENȚA OVARIANĂ	871
Sindromul ovarelor paupere	872

Disgenezia monoovariană	873
Sindromul Turner feminin	874
Forma „clasică“ a sindromului Turner	874
Agenezia gonadală	879
Hipogonadismele secundare	880
HIPOGONADISMELE HIPOGONADOTROPE	881
Hipogonadismul hipogonadotrop prepubertar	881
Hipogonadismul hipogonadotrop postpubertar	881
HIPERESTROGENISMUL	890
Sindromul premenstrual	891
Sindromul intermenstrual.....	892
Mastopatia hiperestrogenică	894
Hemoragiile uterine funcționale.....	899
Tulburările menstruale de pubertate	908
SINDROMUL OVARELOR POLICHISTICE	910
Sindromul de androgenizare	914
Morfortipul	914
Modificări tegumentare	914
Virilizarea vocii	915
Virilizarea organelor genitale externe	915
Hirsutismul	915
Modificări cantitative	916
Modificări calitative	916
Sindromul de insuficiență ovariană	916
Sindromul psihocomportamental	917
Ovarul tumoral virilizant	924
MENOPAUAZA	931
Premenopauza	933
Menopauza propriu-zisă	933
Postmenopauza	934
TULBURĂRI UTERINE	938
HIPOPLAZIA MAMARĂ.....	939
INFERTILITATEA	941
Infertilitatea feminină	943
Infertilitatea masculină	952
Evaluarea cuplului infertil	961
ENDOMETRIOZA	982